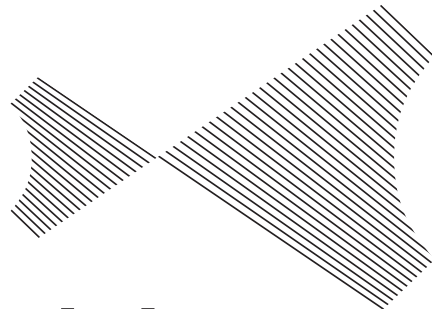

5. premiéra 99. sezony 2013 / 14

Městské divadlo Kladno

► Přízraky

Henrik Ibsen

Vážný muž s divokým plnovousem – to je nejznámější vyobrazení Henrika Ibsena. Jeho hry ve své době vyvolávaly pohoršení srovnatelné se skandály nejkontroverznějších dramatiků konce 20. století. Moderní divadlo našlo v Ibsenovi stejné zaujetí pro zkoumání mezních témat, a také pro zarputilé, vzdorovité, vášnivé úsilí o zobrazení té skutečné skutečnosti. Té, kterou se většina snaží nevidět.

Temné stíny minulosti

Otec alkoholik, matka si hrála s panenkami

Ibsenův osud jako by od počátku směřoval ke krajnostem. Jeho otec pocházel z váženého a zámožného rejdářského rodu, majetek při krizi v roce 1830 neztratil, ale naopak rozšířil. Poté se ovšem pustil do spekulací a v roce 1836 zbankrotoval a následně začal pít. Matka, tichá, milá žena, obětující se pro rodinu, měla evidentně umělecké sklony. Zajímal se o divadlo, doma hrála dětem příběhy s panenkami, brávala je na kočovná divadelní představení, také ovšem na kázání rodinného přítele – faráře, který se zhlédl v přísném učení Sorena Kierkegaarda. Navíc rodiny otce a matky byly spřízněny, rodiče sice nebyli pokrevními příbuznými, nicméně spolu vyrůstali v takřka sourozeneckém vztahu, což Ibsena celý život fascinovalo a možná i odtud pramenil jeho zájem o téma incestu. Už toto základní rozložení domácích sil odráží půdorysy několika Ibsenových her.

Chudoba trápí i cti

Otcův bankrot znamenal totální zvrat v životě rodiny, Ibsen se pak mnoho let potýkal s chudobou. V patnácti letech odešel z domova, legenda praví, že pěšky, aby se vyučil lékárníkem. V necelých sedmnácti prožil avantýru s o deset let starší služkou. Poměr nezůstal

bez následků, na nemanželské dítě Ibsen do jeho dospělosti platil, ale ani k němu ani k matce se nehlásil. Temné stíny minulosti, hříchy otců, vědomí viny – i tyto motivy se prolínají jeho hrami.

Nebýt druhý

Mužská ambice, touha po něčem vyšším, ať už co se týče majetku nebo práce, je vlastností mnoha Ibsenových postav. On sám byl přitom jako dramatik dlouhá léta v Norsku ve stínu oblíbeného Bjørnstjerna Bjørnsona, s nímž navíc často soupeřil i politicky. Pravděpodobně pocit nedostatečného uznání byl jedním z důvodů, proč Ibsen opustil Norsko a většinu života prožil v zahraničí.

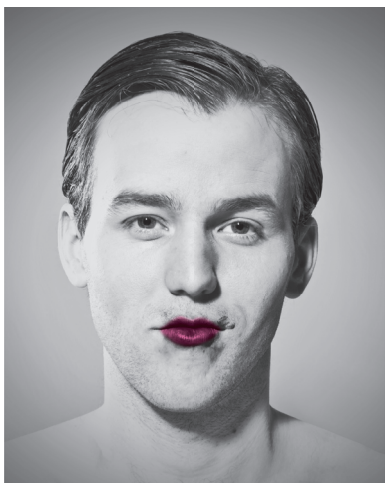
Pokračování na straně 2 »

**Režisér o Osvaldovi:
„Je to spratek.“**

PŘÍZRKY vznikly během Ibsenova pobytu v Římě v roce 1881 a ještě téhož roku vyšly tiskem v Kodani. Skandinávská divadla označila hru za skandální a odmítla ji inscenovat. Světová premiéra se proto musela konat v Chicagu roku 1882. Do češtiny byla hra přeložena již roku 1891, českou premiéru měla o devět let později ve Švandově divadle. Naposledy byly česky **Přízraky** uvedeny v roce 1988 v Divadle S. K. Neumanna ve vysoce ceněném nastudování režiséra Jana Nebeského. Vrcholná Ibsenova hra se nyní inscenací Jana Friče vrací po čtvrtstoletí na české jeviště.

Programové tipy MDK v 99. sezoně

MDK zve na spanilou jízdu po ložnicích horních deseti tisíc!

Miláček

Guy de Maupassant

Režie: Daniel Špinar

Nominace na Cenu Thálie pro Miloslava Kóniga za výkon v titulní roli.

„Kladenský Miláček nezůstává nic dlužen Maupassantově románu, ani dnešní době! Povinná četba se v kladenském divadle mění v nepříjemně pravdivou realitu, která je divákům servírována s nadsázkou a sarkasmem.“ (Divadelní noviny)

MDK zve na příběh nestylovější královny světové historie!

Marie Antoinetta

David Adjmi

Režie: Daniel Špinar

Marie Antoinetta žije v lesku Versailles, ve světě nevidaného přepychu a radovánek. Své poddané oslňuje stále novými a dražšími šaty i extravagantními parukami. Ale doba se prudce mění a v revolučních časech královna rychle vychází z módy - najednou je jen symbolem rozmařilosti a neřestí. Jak neztratit hlavu ve zběsilém víru rozbourané revoluce?

Přízraky

» **premiéra 22. března 2014**
v Divadle Lampion «

Režie: **Jan Frič**

Překlad: **František Fröhlich**

Dramaturgie: **Lenka Kolihová Havlíková**

Výprava: **Jana Hauskrechtová**

Osoby a obsazení:

Paní Helena Alvingová **Alena Štrébllová**

Osvald Alving **Miloslav König**

Pastor Manders **Tomáš Petřík**

Jakub Engstrand **Hynek Chmelař**

Regina Engstrandová **Eva Josefíková**

Josef Váchal: Křik (kolem 1900)

*Tady jsem já / A tady mé tělo // tančící na skle //
V náhodném čase, kde není náhod // Nemáš volby /
volba přichází potom // Vyřizněte mi jazyk / Vytrhejte
mi vlasy / odsekněte mi ruce a nohy / nechte mi ale
mou lásku / Radši bych přišla o nohy / dala si vytrhat
zuby / vydloubnout oči / než abych přišla o svou lásku*

(Sarah Kane)

*Zastaven ženou v bráně neznámého města,
prosil jsem: Pusť mne dál, já jenom vejdu
a zase couvnu a vejdu zas, jen abych couvl,
neboť se bojím tmy tak jako každý muž.*

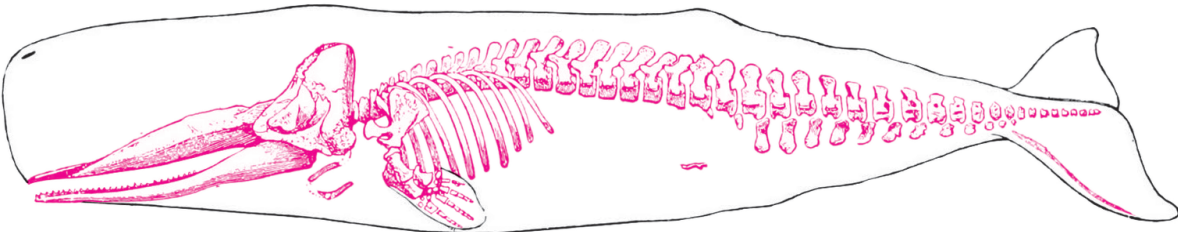
(Vladimír Holan)

Režisér Jan Frič: *Osvaldovi rozumím. Je to spratek, protože se chová nevychovaně, je to spratek, protože je sebestředný cynik, je to spratek v očích pastora, spratek je to proto, jak naložil se svým životem, spratci volí cíl jako Osvald. Na druhé stranu, a to je právě na Ibsenovi „boží“, tohle jsou vnější a cynické projevy hlubokého zápasu se samotným světem, zápasu, který se odehrává hluboko uvnitř, způsobuje přízračnou tíseň a metafyzickou paniku. A to se pak nelze divit, že se člověk chová jako spratek.*

Temné stíny minulosti

» *Pokračování ze strany 1*

Příběh tohoto soupeřivého přátelství symbolicky zakončil Ibsenův manželský syn Sigurd, který se oženil s Bjørnsonovou dcerou. A poté stejně symbolicky dovršil dlouholetý zápas Norska o samostatnost, když měl coby předseda norské vlády velký podíl na rozpadu švédsko-norské unie a vzniku samostatného Norska v roce 1905. V reálném Ibsenově životě

se tedy podařilo naplnit vize a sny otců prostřednictvím dětí...

Uvědomělý dramatik

Ibsenova divadelní práce byla v první fázi vědomě spojena s národně-obrozeneckou činností. Stal se režisérem a dramaturgem v té době založeného bergenského Norského divadla s platem 300 tolarů ročně a závazkem, že pro divadlo napíše každý rok jednu hru. Šestiletá éra, během které Ibsen v podstatě položil základy norského divadla, vycházela z požadavků národního romantismu – Ibsen psal hry především historické, oslavující národní minulost, vycházející z norských bájí. Poté působil několik let v nově založeném Kristianském norském divadle, které bylo ale z finančních důvodů záhy uzavřeno. Svou zemi opustil v roce 1864; důvod jeho odchodu je, zdá se, dvojitý – jednak byl výrazem politického názoru, když v Norsku nepřevládli jím zastávaný skandinavismus, a jednak i osobní nespokojenosti s pozicí nepřiliš úspěšného autora. Teprve v zahraničí se Ibsen stal uznávaným dramatikem.

Muži a ženy, drama na drama

První hry, které napsal v zahraničí, symbolicky uzavřely etapu mytologických námětů a znamenaly příklon k současnosti, zároveň vytyčily myšlenkový koridor, kterým se budou ubírat další Ibsenovské postavy. Na jedné straně svět nezodpovědných kapitánů Alvingů s jejich „radostí ze života“, na straně druhé svět vizí, jejichž fanatické naplňování vede k záhubě (doslovné nebo symbolické).

Ibsen se stal kritikem současnosti, dramatikem společenské analýzy. Stále silněji v jeho díle

zazníval hlas ženských postav. Najdeme mezi nimi dva výrazné typy, ztělesněné protiklady: na jedné straně ženy zatvrzelé, tvrdší, toužící po moci nad blízkými, na straně druhé ženy, schopné ryzí lásky. Heda Gablerová nebo Nora? Maja nebo Irena v Když z mrtvých procítáme? Ibsen žil v době, kdy ženy nejenže začaly žádat vzdělání, práci či dokonce bohémský život, ale také vliv na veřejné dění. Potlačená sexualita

na a diváci, kteří proti tomu protestovali, byli rozeznáni policií. Takovou moc má divadlo, takový účinek má vyřčená myšlenka.

Svůj boj s Norskem vybojoval Ibsen vítězně. Vrátil se v roce 1891 na turistický výlet, aby zjistil, že se stal váženým, vychutnal si oslavy a přízeň veřejnosti a své dílo uzavřel dramatickým epilogem Když z mrtvých procítáme, diskuzí mezi umělcovou inspirací a každodenností.

se stala motorem jejich práce – jako u Heleny Alvingové. Tak jako ženy našly ve stejné době ve Freudovi svého psychoanalytika, našly v Ibsenovi svého dramatika.

Přízraky a smrt

Od společenské kritiky směřoval Ibsen k symbolismu, právě Přízraky jsou v tomto ohledu hrou zlomovou. Všechna základní dramatikova témata se zde protínají. Přes racionální strukturu se přelévá proud podvědomí. Soupeří tu spolu právě objevený darwinismus s ortodoxní vírou, falešná společenská morálka s realitou nemanželských dětí, radost ze života s jejím popřením, neschopní muži s ambiciózní ženou, starý svět s novým. Ne náhodou se nejcitlivějším Ibsenovým interpretem stal další norský rodák, malíř Edvard Munch, který dokázal ibsenovskou analýzu přechíst s emocí temné deprese. Choroba, kterou Osvald „zdědil“, je nákazou společnosti. A Ibsenova hra vzbudila emoce, byla zakazová-

„Jsem však rád, že se mi tahle křivda (neúspěch hry Peer Gynt) stala; je v tom pomoc vůle boží; neboť cítím, jak mi hněvem rostou síly. Když má být válka, tak prosím! Nejsem-li básník, nemám co ztratit. **Zkusím to jako fotograf. Vezmu si na mušku norskou současnost, jednotlivě, člověka po člověku; neušetrím ani dítě v matčině lůně.**“

(Henrik Ibsen)

„Člověk zvítězí svou vůlí a rozumem nad přírodou. **Pochopí, že je smrtelný, že nemá naději na vzkříšení a přijme smrt a přijme ji rád.** Bude jako Bůh a všechno mu bude dovoleno a jakmile bude člověk Bohem, přestane platit jakýkoliv zákon. Všechno bude dovoleno.“

(Fjodor M. Dostojevskij)

Edvard Munch: Osvald (1920)

hlavní partneři společnosti Divadla Kladno s.r.o.

ALPIQ

partneři společnosti Divadla Kladno s.r.o.

mediální partneři společnosti Divadla Kladno s.r.o.

kamelot

RELAX RADIO

Region Český rozhlas FM 100.5

Tento program vydává společnost Divadla Kladno s.r.o. Společnost je založena Statutárním městem Kladno.

Ředitelka MDK: Mgr. Blanka Bendlová, umělecký šéf MDK: MgA. Daniel Příbyl.

Autorská práva překladatele hry hry zastupuje v České republice Aura - Pont s.r.o., Veslařský ostrov 62, 147 00 Praha 4.

Osobní poděkování režiséra inscenace Divadlu Na cucky Olomouc a Petru Lantovi.

Výprava byla zhotovena v dílnách Městského divadla Kladno; vedoucí výrobních dílen: Tomáš Dolanský;

světla: Jaroslav Beneš, Pavel Kašeljak, Jiří Douda; zvuk: Vladimír Nejedlý, Jan Pydych; rekvizity:

Růžena Hammerová, Pavel Burger; garderoba: Věra Vaiglová, Petra Hlaváčková; vlásenky: Eva Engelthalerová,

Malvína Hloušková; vedoucí techniky: Miroslav Novák, David Toman; inspicie a nápověda: Iveta Arnaudová;

produkce: Kristýna Břečková.

Grafický koncept programu: Johana Tomková

& Do Hoai Nam, grafická realizace: Tomáš Glasberger, titulní fotografie: Patrik Borecký.

Cena programu 5,- Kč.